

Požadavky na proces akreditace k certifikaci procesu výrobního řetězce udržitelných biopaliv a ověřování zprávy o emisích u dodavatelů pohonných hmot

Dnem 1.9.2012 nabyl účinnosti zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (dále jen „nový zákon“), který nahradil do té doby platný zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší (dále jen „starý zákon“). Nabytím účinnosti nového zákona došlo k změnám v prokazování splnění kritérií udržitelnosti. Starý zákon zavedl povinnost prodejcům a dovozcům biomasy, výrobcům, dovozcům a prodejcům kapalných nebo plyných produktů určených k výrobě biopaliv a výrobcům, dovozcům a prodejcům biopaliv vydávat k jednotlivým dodávkám biomasy, kapalných nebo plyných produktů určených k výrobě biopaliv nebo k dodávkám biopaliv doklady potvrzující splnění kritérií udržitelnosti. Nový zákon rozšířil povinnost prokazovat splnění kritérií udržitelnosti i na dovozce a prodejce motorového benzínu a motorové nafty s přídavkem biopaliva neuvolněného do volného daňového oběhu v ČR.

K tomu, aby výše uvedené osoby mohly vydávat k udržitelným produktům doklady potvrzující splnění kritérií udržitelnosti, musí být držitelem certifikátu uděleného autorizovanou osobou podle § 32 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně ovzduší, případně držitelem obdobného oprávnění vydaného v souladu s právními předpisy členského státu Evropské unie.

Zákon dále zavedl povinnost dodavatelům motorových benzínů a motorové nafty podávat ministerstvu a místně příslušnému celnímu úřadu zprávu o emisích skleníkových plynů z jimi dodaných pohonných hmot za daný kalendářní rok. Zpráva o emisích skleníkových plynů musí být ověřena autorizovanou osobou podle § 32 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně ovzduší.

Autorizaci k výše uvedeným činnostem uděluje Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem zemědělství. Na základě § 32 odst. 8 písm. b) zákona musí žadatel k žádosti o autorizaci předložit mimo jiné osvědčení o akreditaci pro ověřování zprávy o emisích podle § 20 odst. 4 zákona o ochraně ovzduší a pro certifikaci systému kvality u osob podle § 21 odst. 1 až 3 zákona o ochraně ovzduší (akreditaci k certifikaci procesu výrobního řetězce udržitelných biopaliv a ověřování zprávy o emisích u dodavatelů pohonných hmot) vydané akreditujícím orgánem. Podle § 15 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, v platném znění, byl Ministerstvem průmyslu a obchodu pověřen k výkonu akreditace Český institut pro akreditaci, o. p. s.

V případě vykazování plnění kritérií udržitelnosti se jedná o prokázání shody procesu celého výrobního řetězce biopaliv (od pěstování biomasy až po uvedení biopaliv jako přídavku pohonných hmot do volného daňového oběhu v ČR) s požadavky uvedenými v zákoně o ochraně ovzduší a nařízením vlády č. 351/2012 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv. Z požadavku na prokazování shody procesu vyplývají tyto nároky na žadatele o akreditaci:

1. Žadatel o akreditaci musí plnit požadavky normy ČSN EN 45011:1998. Tato norma stanoví všeobecné požadavky na certifikační orgány (třetí strany) provozující systém certifikace produktů (včetně procesů a služeb), tak aby mohly být uznány způsobilými a spolehlivými. Tato norma je určena k akreditaci certifikačních orgánů certifikujících produkty.
2. Žadatel o akreditaci dále předkládá popis pracovních postupů, metod a zásad pro ověřování zprávy o emisích podle § 20 odst. 3 zákona o ochraně ovzduší a popis

pracovních postupů, metod a zásad, které zajistí náležitou kontrolu plnění kritérií udržitelnosti ze strany certifikovaných osob podle § 21 odst. 1 až 3 uvedeného zákona. Postupy musí být v souladu s aktuální verzí metodického pokynu odboru ochrany ovzduší Ministerstva životního prostředí určenému pro autorizované osoby, které budou provádět certifikaci procesu výrobního řetězce udržitelných biopaliv a ověřování zprávy o emisích u dodavatelů pohonných hmot. Metodický pokyn je dostupný na http://www.mzp.cz/cz/kriteria_udrizitelnosti_biopaliv.

3. Žadatel o akreditaci musí podle § 32 odst. 8 písm. a) zákona o ochraně ovzduší předložit seznam fyzických osob, které jsou k žadateli v pracovním poměru nebo obdobném pracovněprávním vztahu a budou pro žadatele provádět ověřování (audity), a doklad o splnění jejich kvalifikačních předpokladů, kterými jsou středoškolské vzdělání a nejméně 5 let praxe v příslušném oboru nebo vysokoškolské vzdělání a nejméně 3 roky praxe v oboru. Auditóři by měli mít znalosti v oblasti ochrany půdy, biodiverzity, výpočtů emisí skleníkových plynů a vykazování hmotnostní bilance. Tyto znalosti se prokazují vzděláním v oboru přírodních věd, agronomického a geologického oboru, v oboru životního prostředí, nebo souvisejícím technickém nebo chemickém oboru. Auditóři musí mít taktéž znalosti zákona o ochraně ovzduší (části týkajících se biopaliv) a nařízení vlády o kritériích udržitelnosti biopaliv.
4. V rámci požadavků normy ČSN EN 45011:1998 musí žadatel o akreditaci předložit mimo jiné důkaz o přiměřené finanční stabilitě společnosti (viz bod 4.2 i) normy ČSN EN 45011:1998). Z důvodu vzniku možných vysokých ztrát vzniklých při výkonu činnosti autorizované osoby, nejen certifikovaným společností, je požadováno, aby žadatel o akreditaci měl uzavřeno pojištění odpovědnosti za škody vzniklé výkonem jeho činnosti (doporučená výše pojištění je 100 mil Kč).
5. Žadatel o akreditaci by měl dále doložit, že jeho auditóři mají zkušenosti s prováděním auditů podle normy ČSN EN ISO 19011, která stanoví postupy provádění auditů od prvního kontaktu s žadatelem o certifikaci až po finální vyhotovení zprávy o provedeném auditu.

Posuzování odborné způsobilosti žadatele o akreditaci

Posuzování odborné způsobilosti žadatele o akreditaci bude prováděno mimo jiné z hlediska následujících oblastí:

- Legislativa v oblasti kritérií udržitelnosti biopaliv v rozsahu odpovídajícímu předpokládané činnosti
- Problematika stanovení produkce emisí skleníkových plynů v celém životním cyklu výroby a užití biopaliv
- Problematika pěstování biomasy splňující kritéria udržitelnosti.

Ing. Jan Kužel
ředitel odboru ochrany ovzduší
v.r.